
Prinses Mathilde van België leeft en werkt in een tweetalig land. Wat betekent dat in de praktijk? Hoe slaagt ze er als oorspronkelijk Franstalige in haar Nederlands bij te houden? Welke rol speelt lezen daarbij? En voorlezen? Een gesprek over fascinatie voor taal.

Martine Tanghe

Foto: Rafael Herremans / Wikimedia Commons

“Meertalig zijn helpt relativeren”

Interview met H.K.H. Prinses Mathilde

Ze was de eregast op het ‘Taalfeest voor de jeugd’, bij de dertigste verjaardag van de Nederlandse Taalunie, onlangs in Brugge: Mathilde d’Udekem d’Acoz, sinds haar huwelijk met kroonprins Filip (in 1999) prinses van België. Ze werd in 1973 geboren als dochter van graaf Patrick d’Udekem d’Acoz en de Poolse gravin Anna Maria Komorowska. Haar opvoeding was in het Frans. Ze studeerde logopedie in Brussel en psychologie in Louvain-la-Neuve, en ze is moeder van vier kinderen.

Prinses Mathilde is buitengewoon geboeid door de Nederlandse taal, en stemde meteen in met het verzoek om een interview daarover. Het werd een lang en ongedwongen gesprek, op haar kantoor in het koninklijk paleis in Brussel.

‘Onze Taal’ verwijst naar onze moe-

dertaal, het Nederlands, maar dat is niet uw moedertaal. Wanneer hebt u Nederlands geleerd?

“Ik ben op mijn twaalfde begonnen met Nederlandse lessen, wat misschien aan de late kant is. Ik denk dat je als kind op een spelende manier moet leren spreken. Maar ik heb goede herinneringen aan mijn schooljaren. De laatste drie jaar van de middelbare school heb ik een fantastische lerares Nederlands gehad. Zij concentreerde zich niet alleen op het taalaspect, maar ook op de achterliggende cultuur. Dat maakte haar lessen zo boeiend.”

Vond u Nederlands een moeilijke taal om te leren?

“Het was niet gemakkelijk. Vooral de zinsconstructie, de uitspraak van verschillende klanken en de klemtonen vond ik lastig. Ik beseft dat ik een Frans accentje heb; wellicht raak ik dat niet

meer kwijt. Ik probeer mezelf iedere dag weer te verbeteren. Het is steeds een uitdaging voor mij. Maar het belangrijkste is om goed te kunnen communiceren met de mensen om mij heen.”

■ VOORBEREIDINGEN

U hebt een opleiding tot logopediste gevolgd. Heeft deze studie, die veel met taal te maken heeft, het voor u makkelijker gemaakt om Nederlands te leren?

“Ik denk dat dat er weinig mee te maken heeft. Gedurende mijn opleiding heb ik cursussen gekregen over fysieke en wetenschappelijke aspecten van het spreken, en er werden ook technieken aangeleerd, maar ik denk dat een taal veel meer is dan dat.”

Welke klanken in het Nederlands zijn voor Franstaligen moeilijk?

“Franstaligen die met Nederlands beginnen, moeten letten op klanken die op een andere manier worden uitgesproken, zoals de rollende *r*. Er zijn ook klanken die in het Frans niet bestaan en klanken die niet zo makkelijk zijn, zoals de *g* of *ch*, de *h* en tweeklanken zoals de *ui* en de *au*. En de klemtonen zijn in het Nederlands belangrijker dan in het Frans. Zo betekent *vóórkomen* iets anders dan *voorkómen*; de klemtoon bepaalt de betekenis van het woord.”
U hoeft zich geen zorgen te maken over die rollende *r*, want meer en meer Nederlandstaligen gebruiken de huig-*r*, de Franse *r*.

“Hier moet ik op mijn Poolse moeder wijzen. Zij heeft me de rollende *r* leren uitspreken; zij spreekt Frans en Nederlands met een heel fijne rollende *r*.”
U bent perfect tweetalig. Hebt u, toen u de echtgenote werd van kroonprins Filip, een extra taalbad Nederlands gekregen, zoals bijvoorbeeld prinses Máxima?

“Perfekte tweetaligheid bestaat niet, denk ik. Men leert iedere dag bij, ook in de moedertaal, en dat maakt een taal zo boeiend. Ik heb altijd het principe gehad om mijn activiteiten zo goed mogelijk voor te bereiden: in Wallonië, Vlaanderen, Brussel en het buitenland. Dat betekent dat ik veel vakliteratuur gelezen heb in het Frans, het Nederlands en het Engels. Ik heb mijn Nederlands systematisch bijgeschaafd wat betreft de woordenschat en grammatica. Deze voorbereidingen hebben ertoe geleid dat ik mijn Nederlands gradueel kon verbeteren, maar dan wel aan de hand van reële situaties en directe contacten met mensen. Ik boek meer vooruitgang met dergelijke voorbereidingen dan via een theoretische cursus. Ik doe dit nog steeds. En telkens leer ik er nieuwe woorden of synoniemen bij. *Ervaringsdeskundige* bijvoorbeeld zou ik niet eens onmiddellijk in het Frans kunnen vertalen, maar ik vind het een prachtig, duidelijk woord.”

“Verder lees ik iedere dag Nederlandstalige kranten, spreek ik Nederlands met mijn adviseur, medewerkers, vrienden en de mensen om mij heen, en kijk en luister ik dagelijks naar de Nederlandstalige televisie en radio.”
Met Nederlandstaligen spreekt u Nederlands?
“Altijd.”

■ CONSEQUENT

U en de prins zijn beiden tweetalig; gebruikt u het Frans en het Nederlands ook door elkaar?

“De prins en ik hebben elkaar leren ken-

nen in het Frans. We hebben dus veel voeling met de Franse taal, maar we spreken iedere dag Nederlands met elkaar, maar ook Frans, en vaak Engels.”
Welke taal wordt er thuis gesproken, bijvoorbeeld aan de ontbijt tafel?

“Ik spreek doorgaans Frans met mijn kinderen. Maar ik begeleid de kinderen ook bij hun huiswerk. Ze gaan naar een Nederlandstalige school. Het huiswerk is vanzelfsprekend in het Nederlands. Ik pas me daaraan aan. De kinderen denken gewoon in het Nederlands.”
En welke taal spreken de kinderen met elkaar?

“Frans en Nederlands, en dat gaat vanzelf. Ik vind het wel erg belangrijk om consequent te zijn als men talen spreekt. Wat ik bijvoorbeeld vaak hoor bij de kinderen, vooral bij de jongste, is dat zij twee talen door elkaar gebruiken, zoals in: ‘Je prends mon boekentas’ of ‘J’ai une nouvelle drinkbusje.’ Die woorden hebben ze geleerd in de schoolomgeving; ze hebben dat nergens anders gehoord en kennen zelfs het woord in het Frans niet. Ik vind het belangrijk dat ze in één taal spreken, hetzij Nederlands, hetzij Frans, en de talen niet door elkaar halen. Ze zullen zich correct moeten leren uitdrukken, in elke taal die ze leren. Als ouder moet men steeds aandachtig blijven.”

Hecht u er in de specifieke context van ons land veel waarde aan dat wij de beide of zelfs de drie landstalen leren?

“Ik vind het erg belangrijk om meertalig te zijn. Het is een troef voor de toekomst en een opening naar culturele rijkdom.”

“Van huis uit heb ik als kind steeds beseft dat er meerdere talen bestaan. Ik ben opgegroeid in de provincie Luxemburg. Mijn moeder is van Poolse afkomst en ik heb het Pools als kind horen

op een spelende en onbewuste manier. Voor ons als ouders is het belangrijk om ze in een meertalige omgeving te laten opgroeien. Dat biedt hun heel wat kansen voor de toekomst.”

■ ALFABETISERINGSPROJECTEN

U zet u in voor de zwakkeren in de samenleving. Vindt u dat taal hierin een rol kan spelen?

“Ik ben mij een aantal jaren geleden gaan interesseren voor alfabetiseringsprojecten. Een taalgebrek isoleert mensen en sluit hen af van de samenleving. Dat maakt het moeilijk om een baan te vinden en om het werk van hun kinderen op school te volgen. Ik vind het belangrijk dat mensen de taal beheersen en zich daardoor goed voelen in hun directe omgeving. Daarom vind ik het duidelijke-taal-initiatief ‘Wablieft’ zo goed: dit biedt aan ontluikende lezers – meestal laaggeschoolden – de mogelijkheid om toch in contact te komen met literatuur en cultuur.”

En daarom moeten ook nieuwkomers in ons land de taal leren, Nederlands of Frans?

“Het is van groot belang dat mensen zich thuis voelen in hun omgeving. We leven in een mondige maatschappij. Dit geldt niet alleen voor nieuwkomers, maar ik heb ook kansarme mensen ontmoet die problemen hebben met de taal en zich moeilijk kunnen uitdrukken. Ze worden uitgesloten van de maatschappij.”

“Een paar voorbeelden. Ik heb twee projecten bezocht die ik prachtig vond, één in Kortrijk en één in Tongeren. In Kortrijk ging het om een school waar de aandacht speciaal uitging naar moeders die de schoolresultaten van hun kinderen moeilijk konden volgen, bij gebrek aan voldoende kennis van de Nederlandse taal. De school werkte samen met de moeders om hen wegwijs te ma-

“Ervaringsdeskundige zou ik niet eens onmiddellijk in het Frans kunnen vertalen, maar ik vind het een prachtig, duidelijk woord.”

spreeken. Mijn vader heb ik vaak Nederlands horen spreken, waardoor mijn ouders mij echt de geest van meertaligheid hebben meegegeven. De prins en ik willen als ouders hetzelfde geven aan onze kinderen. Elisabeth (negen jaar) en Gabriël (zeven) beginnen nu thuis met vrienden Engels te spreken. Elisabeth is daar al vlot in. De kinderen zijn heel ontvankelijk voor een taal: ze leren die

ken in de administratie van de school. In Tongeren is er een centrum voor basiseducatie waar ze werken met een soort ‘peterschap’: vrijwilligers begeleiden mensen die het moeilijk hebben met de Nederlandse taal. En dat leverde mooie resultaten op.”

U spreekt mooi algemeen Nederlands; hoe belangrijk is het volgens u dat we onze taal verzorgen? ▶

Prinses Mathilde geeft de aftrap van de Nationale Voorleesweek in Schaarbeek, november 2010.

“Ik heb een aantal weken geleden een artikel gelezen over de toekomst van het Nederlands. Het gebruik van ‘tussentaal’, een taal tussen de standaardtaal en dialecten in, werd beschreven als een eventuele bedreiging van het Nederlands. Ik vind het zelf erg belangrijk om zo correct mogelijk te spreken, zodat iedereen mij verstaat.”

■ VOORLEESMAMA

U hebt vier kinderen. Leest u vaak voor?

“Ja, dat vind ik fijn én belangrijk. Het is fijn omdat het een intiem moment is met de kinderen. Ze kunnen een thema uitkiezen, waar we dan over spreken. Het is belangrijk omdat het de woordenschat verrijkt en de leesvaardigheid verbetert. Ik doe dat erg graag thuis, maar ook op school als voorleesmama, samen met andere moeders. Ik vind het heerlijk om te doen. Op school lees ik in principe niet aan mijn eigen kinderen voor.”

Vinden uw kinderen het prettig als u voorleest? Vragen ze erom?

“Ja, iedere dag. Ze gaan niet naar bed als ze geen verhaaltje hebben gekregen.”

Hebben ze lievelingsboekjes die ze steeds weer opnieuw willen horen?

“Elisabeth leest graag boeken vol fantasie, zoals de boeken van Paul Biegel, *De grote kleine kapitein*, *De dwergjes van Tuil* en *De Rode Prinses*. Gabriël leest ook veel en is op het ogenblik gefascineerd door de Griekse mythologie, zoals uitgelegd voor kinderen. Over dat onderwerp zijn er erg goede boeken voor

kinderen. Emmanuel (vijf jaar) heeft nog geen lievelingsboeken of lievelingsauteurs. Hij staat open voor allerlei verhalen. Eléonore (twee jaar) volgt haar broers en haar zus.”

Las u ook zelf als kind graag boeken?

“Ja, ik las graag. Als tiener heb ik de hele serie van Maurice Druon gelezen, *Les rois maudits*, die ik schitterend vond. Ik heb ook heel wat lichtere avonturenboeken gelezen, zoals van Enid Blyton, *Le club des cinq* (in het Nederlands: *De vijf*), die veel van mijn generatiegenoten wel zullen kennen. Elisabeth leest deze boeken nu in het Engels.”

U hebt al vaak voorgelezen tijdens de Nationale Voorleesweek; waarom vindt u dat belangrijk om te doen?

“Ik vind het gewoon fijn. En op die manier kan ik helpen de leesvaardigheid van kinderen te verbeteren, onder meer die van kansarme kinderen, die ook toegang tot boeken moeten krijgen. Het is een gezellig moment en het verrijkt hun woordenschat.”

■ LITERATUUR

Die belangstelling voor taal, voor lezen en voorlezen, is iets wat u deelt met prinses Laurentien. Zij is de beschermvrouwe van het Genootschap Onze Taal. Hebt u het daar weleens over met haar?

“Ja, wij hebben daar al vaak over gesproken. Zij heeft me trouwens een exemplaar bezorgd van een versie van *Nijntje* die ze gemaakt heeft voor blinde kinderen. We delen de passie voor voorlezen.”

Hebt u in uw drukke leven tijd om zelf te lezen?

“Ik lees veel vakliteratuur in verschillende talen. Literaire boeken probeer ik te bewaren voor vakanties en lange vluchten, wanneer ik geen kinderen om me heen heb. Ik stel veel vragen aan mensen en koop naar aanleiding daarvan boeken. Ik heb bijvoorbeeld iemand tijdens een activiteit in Gent horen spreken over een boek over armoede en de bestrijding van armoede in een gezin. Dat boek ben ik nu aan het lezen.”

Eigenlijk is dat ook weer studeren; leest u ook weleens romans puur voor de ontspanning?

“Ik heb heel wat romans gelezen in het Nederlands, het Frans en het Engels. Anne Provoost bijvoorbeeld, *Tongkat* van Peter Verhelst, *Los* van Tom Naegels. En *De helaasheid der dingen* van Dimitri Verhulst, werk van Saskia De Coster, Erwin Mortier en Stefan Brijs. Ik ben echt geïnteresseerd in literatuur en vooral nu, gezien de leeftijd van onze kinderen, in jeugdliteratuur.”

David Van Reybrouck heeft onlangs de AKO Literatuurprijs gekregen voor Congo. Een geschiedenis. Kende u het boek?

“Ik las in de kranten dat zijn boek al verschillende prijzen gekregen heeft. *Congo* bewaar ik voor de volgende vakantie, wanneer ik tijd heb, want het is een dik boek!”

“Ik vind lezen niet alleen belangrijk, maar ik heb het soms ook echt nodig. Mijn echtgenoot leest enorm veel en dat stimuleert mij ook. Hij leest vooral biografieën en boeken over economie, en werken uit de bibliotheek thuis.”

Hij leest veel om zich goed voor te bereiden op zijn buitenlandse missies?

“Ja, maar het is ook zijn passie. Hij leest in verschillende talen en kiest altijd voor schrijvers uit het land waar hij naartoe gaat. Toen hij op een economische missie naar Korea ging, wilde hij een werk gelezen hebben van een Koreaanse schrijver. Hij is gefascineerd door boeken.”

Leest hij de kinderen ook voor?

“Ja, bijvoorbeeld over geschiedenis, want Gabriël is daar erg door geboeid. De prins leest graag en wel twee keer zo veel als ik!”

En dat lezen in meerdere talen brengt het gesprek ten slotte dan toch weer bij het belang van meertaligheid. “We leven in een geglobaliseerde wereld. Hoe meer talen men kent, hoe beter men begrip kan opbrengen voor andere culturen. Meertalig zijn helpt relativeren.”